

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

O înaltă solie de pace, colaborare și înfrățire între popoare

În viața poporului nostru există un adevăr fundamental, exprimat simplu dar demn de solul lui Mircea cel Bătrîn, atunci când, după spusa marelui Eminescu, „furtunosul Baiazid... îl întreabă cu dispreț: Ce vrei tu?”

„Noi? Bună pace!” — răspunde solul, iar aceste cuvinte sînt luate chiar din graiul de toate zilele al poporului român, la care „ziua bună” sau „pace bună” sînt mai mult decît o urare sau un salut frecvent, ci ele exprimă, alături de alte realități asemănătoare, însuși modul de a gândi, de a concepe și a trăi viața al poporului nostru. Căci fiii de totdeauna ai acestor meleaguri n-au avut gânduri de asuprire, preocupări de cotropire a altor popoare, de însușire a ceea ce nu le aparține, ci au dorit și doresc „bună pace”, adică o pace dreaptă, cinstită, bazată pe principiile echității, al libertății, al dreptului popoarelor de a-și decide singure soarta, de a-și făuri viața potrivit cu năzuințele lor firești și legitime.

Aceste nobile preocupări ale poporului nostru au fost ridicate, în anii noștri, la principii de politică de stat. În interiorul țării aceste principii sînt întărite prin munca constructivă și de un nemaicunoscut avînt pentru o viață mai bună și mai demnă a întregului popor român, fără deosebire de naționalitate, iar peste hotarele țării sînt afirmate cu tărie de către delegațiile românești la întrunirile cu caracter internațional.

Avînd un profund aspect umanitar și corespunzînd intereselor spre mai bine ale popoarelor, principiile de pace, egalitate, colaborare și înfrățire între popoare, promovate cu consecvență de Patria noastră, au stîrnit, după cum știm, aprecieri și ecouri deosebit de favorabile în viața internațională. „Noi cunoaștem azi România — spunea cu ani în urmă șeful unui stat african — ca un campion al libertății, al dreptului deplin și de necontestat al tuturor națiunilor, mari și mici, vechi și tinere, pentru menținerea suveranității și independenței lor naționale, a păcii și dreptății.” Tot în acest sens, cu prilejul vizitei făcute în acest an în țara noastră, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, a declarat între altele: „România joacă un rol foarte activ în cadrul Națiunilor Unite. Inițiativa sale, bine venite și rodnice, întreprinse în vederea depășirii dificultăților și soluționării problemelor, se bucură de înalta apreciere a statelor membre.”

Aceste principii au fost afirmate cu deplină competență de însuși șeful statului nostru, Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, cu prilejul vizitării unor state europene, asiatice sau africane. Ele au fost exprimate în chip strălucit de Domnia Sa și cu prilejul vizitei întreprinse în această toamnă plină de soare și lumină, între 29 august—20 septembrie 1973, în unele state din America Latină, încît cu adevărat această vizită poate fi caracterizată ca o înaltă solie de pace, colaborare, respect reciproc și înfrățire între popoare.

Noi, cei de acasă, am urmărit cu toții în presă, la radio sau televiziune, această istorică vizită întinsă pe distanțe a mii de km în cele șase state latino-americane: Cuba, Costa Rica, Venezuela, Columbia, Ecuador și Peru, și am trăit momente de adîncă bucurie patriotică cînd am văzut respectul și prețuirea de care se bucură Domnul Președinte al Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, din partea conducătorilor și obștei țărilor pe care le-a vizitat, prestigiul mereu crescînd al Patriei noastre, politica sa externă, consacrată extinderii și întăririi colaborării cu toate țările lumii, promovării în relațiile dintre state a principiilor independenței

și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, drepturile fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale etc. „Consider că vizita în țara noastră — a spus de exemplu cu acest prilej președintele costarican José Figueres Ferrera — a președintelui Nicolae Ceaușescu, acest om politic de talie mondială, principalul exponent al unei țări care a jucat și joacă un rol deosebit de important în conturarea actualului curs spre destindere ce se manifestă în lume, constituie un eveniment extrem de semnificativ în evoluția relațiilor dintre cele două țări ale noastre.”

De reținut că vizita în Peru de pildă a fost premersă de apariția în capitala țării, Lima, a unei cărți intitulate: „Nicolae Ceaușescu: Norme și relații pentru pacea și cooperarea mondială”, cu care prilej personalități peruane au arătat că „președintele Ceaușescu va fi unul din oaspeții cei mai apropiați și iubiți pe care i-au primit în țara lor peruani, iar cartea sa este un mesaj și un simbol al prețuirii poporului român față de poporul peruan”.

Domnul Președinte al Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, a avut o seamă de contacte cu personalități din țările vizitate, precum și călduroase întâlniri, pline de stimă și respect, cu diverse categorii de cetățeni: muncitori, țărani, intelectuali, studenți, încît am reținut și cu acest prilej ritmul intens de lucru, precum și forța de muncă uimitoare a Președintelui țării noastre. În interesul țării noastre ca și al țărilor vizitate, s-au încheiat totodată o seamă de convenții, privind intensificarea schimburilor comerciale, economice, culturale etc.

Așa după cum însuși Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu a apreciat la întoarcerea în țară, „rezultatele vizitei sînt deosebit de pozitive din toate punctele de vedere”, servind scopurilor creerii unei lumi mai drepte, care să trăiască în pace și prietenie.

Împreună cu întregul popor, Ierarhii, clericii și credincioșii Bisericii noastre Ortodoxe Române au fost alături de Domnul Președinte al Consiliului de Stat, în această istorică vizită, ca unul care era exponentul și purtătorul simțămintelor și dori-

rilor de mai bine ale noastre ale tuturor. Acest lucru se desprinde vădit și din telegramele trimise Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, de Ierarhii ai Bisericii noastre, în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian. Așa de pildă din telegrama trimisă de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, desprindem:

„Ierarhii, preoții și credincioșii din Mitropolia Ardealului Vă roagă să primiți omagiul și expresia celor mai alese sentimente și celei mai înalte prețuirii pentru rezultatele excepționale ale vizitei Domniei Voastre în țările Americii Latine, pe calea promovării relațiilor multilaterale ale poporului nostru cu aceste popoare și afirmării depline a principiilor de libertate, suveranitate, egalitate, dreptate, progres social, avantajul reciproc, neamestec în treburile interne, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, pace și înfrățire între popoare.

Ca fii ai acestei Patrii, sîntem mîndri de înaltul prestigiu de care Vă bucurați în toate țările lumii și de faptul că mărețele realizări ale poporului nostru — sub îndrumarea înțeleaptă, dinamică și consecventă a Domniei Voastre, Conducătorul iubit al României socialiste — fac ca numele țării noastre să strălucească cu putere între celelalte țări ale lumii.

Vă asigurăm, Mult Stimate Domnule Președinte al Consiliului de Stat, că Biserica Ortodoxă Română din Transilvania — însuflețită de un cald patriotism, prin fiii ei care sînt dăruiți cu întreaga lor ființă Patriei noastre scumpe și conducătorului iubit — va sprijini cu însuflețire și integral mărețele idealuri și realizări ale poporului nostru.”

Sînt simțămintele Ierarhilor, preoților și credincioșilor Bisericii noastre, care sînt alături de popor și sînt mîndri de bunul nume de care se bucură Patria noastră, conducătorii ei, în frunte cu Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, pe meridianele lumii.

Împreună cu întregul popor, fiii Bisericii noastre strămoșești își dau aportul neprecupețit în deplină unitate pentru propășirea și înălțarea Patriei spre noi culmi de cultură și civilizație.

T. R.

CIBINIUM '73

A șasea ediție a festivalului „Cibinium” din cetatea Sibiului s-a desfășurat între 12 și 19 august 1973, încercată de solemnități deosebite, la care a fost invitată și conducerea Centrului arhiepiscopesc Sibiu.

Spre deosebire de anii trecuți, cînd festivalul a fost dedicat, pe rînd teatrului, muzicii, literaturii etc., adică la fiecare ediție o altă ramură artistică, de astă dată a cuprins *Artele plastice* — pictură, sculptură, grafică, ceramică etc.

Centrul nostru arhiepiscopesc la solemnitatea deschiderii oficiale a festivalului a fost reprezentat de P. C. consilier Ioan Mihălițan.

În tot timpul desfășurării festivităților a răsunat în văzduh imnul închinat „Cibinium-ului”, compus de către cunoscutul compozitor Gheorghe Șoima — profesor la Institutul nostru Teologic Universitar din Sibiu.

Trebuie precizat că au fost inaugurate 28 expoziții dintre care trei de nivel național — pictură contemporană, sculptură în lemn, sculptură contemporană (Casa artelor, Casa armatei, Bruken-

thal, Casa tineretului), la care au participat cu lucrări valoroase renumiți artiști plastici, ca: Ion Jalea, George Apostu, Henri Catargi, Vida Gheza, Ion Sălișteanu, Aurel Ciupe, Ion Pacea, Chișu, Al. Brețcanu, P. Codiță, Ion Vlasiu, Milița Petrașcu, Mircea Ștefănescu, apoi plasticieni sibieni din care s-a distins tînărul și talentatul pictor Eugen Tăutu.

Mai trebuie precizat că, în afara celor 3 expoziții de nivel național, au fost inaugurate două saloane județene de pictură și sculptură, iar un altul de grafică și artă decorativă, precum și 7 expoziții de grup sau personale ale artiștilor amatori și creatori populari. Și acestea, nu numai la Sibiu ci și în localitățile din județ ca: Mediaș, Dumbrăveni, Agnita, Ocna Sibiului, Săliște, Avrig, Cîsnădie, Cîsnădioara ș. a.

O deosebită amploare s-a dat apoi dezvelirii unor busturi, reprezentînd o serie de strălucite figuri ale trecutului nostru istoric. Astfel au fost dezvelite busturile lui August Trebniu Laurian

(Continuare în pag. 4)

Din sfaturile, îndemnul și îndrumările date de mitropolitul Andrei Șaguna fiilor săi duhovnicești (III)

Mitropolitul Andrei Șaguna știa că, pentru promovarea culturii poporului, era de lipsă și de dascăli bine pregătiți. În scopul acesta, încă în Sinodul din 1850 se hotărâște transformarea Școlii clericale din Sibiu într-un Institut Teologic-Pedagogic, pe care Șaguna îl organizează, prevăzându-l cu profesori bine pregătiți, sporindu-i treapta și anii de studii. Pentru a face față lipsei de învățători, în același Sinod se mai hotărâște ca clericii, după împerejurări, înainte de hirotonire să funcționeze ca dascăli și astfel unii au îndeplinit această slujbă timp de mai mulți ani, iar alții au rămas în învățământ toată viața. Pentru pregătirea și perfecționarea continuă a învățătorilor, „pe lângă așezarea unui institut pedagogic mai nou am întocmit și un alt institut spre înaintarea școalelor noastre populare, adică conferințele învățătoarești...” — scrie Șaguna în Circulara din 30 oct. 1864. Motivul instituirii acestor conferințe din anul 1862 și care trebuiau să se țină anual în cursul vacanței de vară (Circ. 1/V. 1863 și circ. 1/VII. 1870), îl indică mitr. Șaguna în Circ. din 1/VII. 1865, unde scrie: „Fiindcă preoții și învățătorii sînt mai departe chemați ca bine să întrețină tot timpul și fiecare ocaziune, pentru luminarea lor, ca apoi să fie vrednici a lăți lumina și luminarea în tot poporul credincios mic și mare, ca întunerecul să se risipească și să piară... și fiindcă omul nu știe atîta cît a învățat, ci numai cît își aduce aminte din cele învățate, are lipsă de repetiția aceluia, pentru aceea, din iubirea și îngrijirea ce o am către învățătorii noștri, am aflat de bine a dispune și pe timpul ferierilor anului acestui școlar ținerea conferințelor învățătoarești...”

Prelegerile la aceste conferințe, care se țineau pe districte și la care trebuia să participe toți învățătorii, erau ținute de delegați trimiși de la Centrul episcopesc, mai tîrziu de „unul din învățătorii cei mai harnici”, tratînd subiecte privitoare la felul de a lucra cu elevii și metoda de predare a diferitelor obiecte de învățămînt.

Fiindcă pe timpul păstoririi lui Șaguna, învățătorii școlilor profesionale erau plătiți de credincioșii comunelor bisericesti la a căror școală activau, uneori prin contribuție în natură cu cereale, la care se mai adăuga și o mică contribuție în bani, retribuția lor era cît se poate de modestă, mai ales în satele mai mici și sărace. Cunosător al acestor realități, acest arhieru n-a lăsat să-i scape nici o ocazie, cînd putea să facă ceva pentru îmbunătățirea retribuției învățătorilor a căror grijă o purta.

Astfel, Șaguna îndeamnă pe protopopi și prin ei preoțimea să sfătuiască comunitățile bisericesti în care dascălii nu sînt salariați cum trebuie, pentru ca „să nu rămîna copiii lor fără nici o învățătură... este neîncunjurat de lipsă, a face dascălilor plată potrivită, pe lângă care apoi vor putea avea, dascăl harnic și scutit de recrutațiune.” (Circ. 5 aug. 1853).

De asemenea, prin circ. din 25.III.1860, Șaguna îndrumă preoțimea „să fie cu priveghere” ca dispoziția dată de Ministerul de Interne și cel de Justiție organelor lor subalterne să fie respectate, „ca la comasări și la segregățiuni”... „unde e cu puțință fiecare paroh de sine stătător să capete o sesiune întreagă și fiecare învățător ori cantor să capete o jumătate de sesiune...” indiferent de confesiunea căreia aparțin. El dorea ca și dascălii noștri să beneficieze de această dispoziție prin care li se îmbunătățește situația materială.

În circulara din 12 oct. 1872, după ce se face constatarea că, cu toate eforturile făcute, „totuși trebuie să mărturisim că cauza cea mare, a dotațiunii preoților și învățătorilor noștri este încă departe îndărăt...”, se recomandă preoțimii și credincioșilor să se înființeze în toate comunele bisericesti fonduri locale, „prin contribuția de bună voie ce le face poporul în naturalii pe timpul secerișului, culesului și al altor ocazii potrivite și bine venite.” Produsele, bine păstrate, s-ar putea vinde cu prețuri bune și banii bine administrați și fructificați ar alcătui un fond din care s-ar putea „dota preotul și învățătorul, s-ar putea repera sau chiar zidi biserica și școală, ba poate ar rămînea un rest și pentru mîngăierea văduvelor, orfanilor și a altora...” Drept exemplu se amintește cum „mai multe comune mici, sărace și neînsemnate chiar din sînul Arhidiecesei, au ajuns... din puterile proprii” să realizeze astfel de lucrări.

Mitropolitul Șaguna a acordat de la început o atenție deosebită frecvenței cu regularitate a

școlilor. În mai multe circulare îndeamnă pe preoți să sfătuiască pe părinți să-și trimită copiii regulat la școală, impunînd învățătorilor și preoților să urmărească de aproape îndeplinirea acestei obligații. În circulara din 31.X.1864, adresîndu-se tuturor credincioșilor, le scrie că „precum e dator orice părinte de-a îngriji de hrana trupeză a fiilor săi, așa e cu mult mai mult dator a îngriji și de hrana sufletească a fiilor săi”. De aceea le scria el, în continuare, că „în interesul luminării creștinilor noștri, părințește le poruncesc tuturor părinților de fii și fice, ca, pentru un folos foarte mic material, să nu țină pe copiii lor de la folosul cel mare sufletesc și ca părinții să nu părăsesc mai mult îngrijirea de trupurile, decît de sufletele fiilor lor, ci, în timpul prescriș, să-i trimită la școală”. În circulara din 13 sept. 1872 prevede ca parohiile: 1. Să facă de timpuriu și exact conscripția copiilor de ambele sexe între 6—12 ani obligați la frecvența școlii primare, ca și a celor între 12—15 ani care urmează școala de repetiție, predînd conscripția învățătorului; 2. Duminica înainte de 1 oct. să se publice în biserică că școala începe la 1 octombrie, și să citească numele părinților obligați a trimite copiii la școală și să publice și amenzile progresive ce se vor aplica pentru absențe; 3. Învățătorii să dea regulat la sfîrșitul fiecărei săptămîni lista cu absențele președintelui comitetului parohial în 2 exemplare. După prima săptămîna de școală doi membri ai comitetului trebuia să se ducă pe la casele tuturor aceluia care au absentat, sfătuiind pe părinți cu „vorbe frumoase să-și trimită copiii la școală”. De aici încolo un exemplar din lista cu absențele se înainta judeului comunal, care aplica amenzile ce se vărsau în fondul școlar...

Șaguna află „că unii dintre învățătorii școalelor noastre populare speculează cu cărțile școlare, adică le dau copiilor să învețe dintr-însele pe o vreme pe lângă o plată bună...”, iar unii dintre învățătorii cei mai bătrîni... încă tot nu s-au dezvățat de năravul acel păgubitor de a scrie pe niște foițe, pe care le dau apoi școlarilor să învețe dintr-însele”, sau pun în mîna școlarilor orice carte făcînd abstracție de manualele prescise. El dispune, ca astfel de abuzuri să fie înlăturate fără întîrziere. Îndrumă pe protopopi și preoți să cerceteze mai des școlile, iar pe dascălii care comit astfel de abuzuri la prima și a doua abatere să-i amendeze, iar la a treia abatere „se vor depune din dascălie”. (Circ. din 14.VII.1857).

Îndrumă de asemenea preoțimea să cerceteze cît mai des școlile, supraveghînd și observînd cum sînt tratate obiectele de învățămînt și să raporteze. Fiindcă a mai aflat „cum că învățătorii noștri afară de orele prelegerii, nu se mai deprind cu nimica...” le recomandă o carte de geografie și istorie, „din care pregătindu-se, să propună și învățăceilor barăm cunoștințele pregătitoare”.

Este de admirat cum acest ierarh, care a făgăduit a fi un adevărat părinte al păstoriiților săi, purta o grijă deosebită și pentru tinerii români care învățau la școli străine, ca ei să fie harnici la învățătură și să aibă purtări alese. El arăta că datoria preoților care propun religia este „a se adresa nemijlocit către părinți pentru dojana școlarilor leneși”, încunoscînd în același timp direcțiunea școlii. Șaguna recomandă totodată părinților localitățile în care sînt școli românești bune, unde ei pot afla mai ușor locuințe pentru copiii lor, fiind și picțile mai ieftine, putînd întreține

copiii la școală cu mai puțină cheltuială. (Circ. 28.VII.1854). În circ. din 8.XII.1855 îi îndeamnă pe preoți să sfătuiască pe părinții care-și duc copiii la școlile din orașe „să se lase de obiceiul acela foarte rău și mult păgubitor, adică de a-și încartira copiii lor pe la birturi și astfel de locuri, care nu numai că sînt nepotrivite pentru dînsii, ci totodată și foarte stricătoare... și să judece că de la locul încartirării atîrnă foarte mult fericirea și viitorul lor; mai bine să dea cu un florin-doi mai mult numai să-și așeze la oameni cinstiți, de omenie... cu purtări morale exemplare, care ei înșiși au ceruta creștere... unde să fie scutiți, apărați și feriți de toate acele prilejuri, care duc la nefericire și chiar la piere.” Șaguna mai cere preoților să sfătuiască pe părinți ca, atunci cînd își vizitează copiii „de la oraș în zile de tîrguri, să nu-i ducă cu ei pe la birturi fiind o împrejurare care strică foarte mult tinerimei.” Părinții care nu pot face jertfe suficiente pentru susținerea copiilor pînă la terminarea școlii pe care o urmează, să fie „sfătuiți să-i dea la meșteșuguri pînă încă sînt tineri...” „În sfîrșit — scrie Șaguna în aceeași circulară — să vestiți atît tinerimei cît și părinților, că precum pînă acum am fost cu priveghere asupra tinerimei umblătoare la școală, ca să se poarte cu cuviință, așa și pe viitor voi avea cea mai strașnică priveghere... Mai încolo să spuneți tinerimei dacă se află în alte orașe mai îndepărtate, să nu se amăgească cu aceea că dînsa se află în depărtare, din care pricină poate face ce vrea, pentru că eu am pus oamenii mei pretutindenea, care supraveghează asupra tinerimei orișunde se află la școală.”

Iată gînduri care îl vădesc pe mitropolitul Șaguna, ca pe unul care ardea în vîpăile dragostei și dorinței nemărginite de a-și ridica obștea pe care o păstora, îngrijindu-se, precum vedem, de cele mai mici amănunte, cînd era vorba de o cauză care privea binele românilor.

Șaguna, care avea o grijă permanentă pentru progresul cultural al tineretului român, se folosește de un prilej potrivit, pentru a cere împăratului să aprobe înființarea unei „fundațiuni pentru ajutorarea școlarilor celor buni, strădalnici și săraci”. Iată prin ce cuvinte îndeamnă clerul și pe credincioși în pastorală de la Paști din 1853, să fie darnici pentru această fundațiune: „Acum dară iubitorilor să ne apucăm a da viață acestei fundațiuni cu atît mai mare rîvnă, cu cît ea are cel mai sînt scop. Înaintarea în cultură a națiunii noastre trebuie să fie cea mai de căpetenie năzuință a noastră, căci numai prin cultură ne putem face vrednici de o pozițiune în rînd cu celelalte popoare. Și iată Fundațiunea de a cărei înființare ne apucăm cu ajutorul lui Dumnezeu, are ca scop înaintarea în cultură a tinerilor noștri și prin ei a întregului nostru popor.” — „Cui nu-i sîngerează inima, cînd vede că unii tineri dăruieți cu cele mai frumoase talente și plini de rîvnă pentru învățătură din cari ar putea să se aleagă... niște stîlpi și luminători ai neamului său și niște fii străluciți ai bisericii sale, din lipsa mijloacelor celor trebuincioase sînt siliți a lăsa școala și a-și îngropa talentele?” El îndeamnă pe toți, atît comunitățile bisericesti ca și pe fiecare credincios în parte, să fie darnici fiindcă: „Din această fundațiune se va da ajutor la orice tînar bun, fie părinții lui plugari, fie meșteri, fie negustori, fie militari sau amployați (funcționari). Șaguna dă asigurarea că numele tuturor donatorilor, împreună cu suma dată, vor fi publicate. Îndemnul ierarhului n-a rămas fără efect, căci din suma frumoasă ce s-a strîns la începutul anului școlar 1854/55 s-au putut acorda 11 burse.

Pr. prof. S. Vlad

Biserica Humor

Pornind din orașelul de munte Gura-Humorului spre nord-vest, pe o șosea nouă, asfaltată, călătorul ajunge, după vreo 5—6 km în frumosul sat bucovinean Mănăstirea Humorului.

În mijlocul acestei așezări, aproape de malul unui pîrîiaș, se văd și astăzi ruinele unei vechi biserici care, potrivit „predaniilor din bătrîni”, ar fi fost ridicată de „panul Ivan vornicul” în vremea domnitorului Moldovei, Alexandru cel Bun.

În primele decenii ale secolului al XVI-lea, cauze necunoscute au pricinuit prăbușirea bisericii zidite de vornicul Ivan. Mai tîrziu, la anul 1530, în vremea domnitorului Petru Rareș, marele logofăt Teodor Bubuioș și soția sa Anastasia au zidit, la o depărtare de cca 300 m mai spre nord-vest de ruinele vechii biserici, un alt locaș sfînt,

cu hramul Adormirea Maicii Domnului. Această biserică se păstrează foarte bine pînă în zilele noastre.

Din punct de vedere arhitectural, biserica Humor este „o expresie a stilului moldovenesc cristalizat în ultimul deceniu al domniei lui Ștefan cel Mare”, dar cu unele elemente noi de arhitectură. Aici vom întîlni, pentru prima oară în arhitectura moldovenească, un pridvor deschis care înlocuiește obișnuitul pridvor închis și o încăpere nouă, suprapusă încăperii mormintelor, care se numește tainiță.

Biserica Humor face și ea parte din șirul bisericilor cu pictură în exterior. Ea a fost pictată în anul 1535 de meșteri moldoveni.

(Continuare în pag. 4)

Instalarea P. S. Episcop Dr. Visarion Aștileanu în fruntea Eparhiei Aradului

Păstorită, în ultimul deceniu (1962—1973), cu multă înțelepciune și pricepere de I. P. S. Teoctist, acum Mitropolit al Olteniei, scaunul vacant al Episcopiei Aradului, Ienopolei și Hălmașului a fost întregit în urma alegerii din 10 iunie a. c. și în urma înmînării Decretului de confirmare nr. 385/1973 în 8 august 1973 prin P. S. Dr. Visarion Aștilean-Rășinăreanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, unde Prea Sfinția Sa a activat peste patru ani (1969—1973).

Din acest motiv, Duminică, 12 august a. c., la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a avut loc o adevărată festivitate de rămas bun, cu care prilej P. S. Episcop Visarion a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană, în care P. S. Sa a liturghisit de atîtea ori, a predicat de nenumărate ori și a hirotonit un mare număr de candidați la Sf. Taină a Preoției.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a făcut un scurt bilanț al activității P. S. Visarion ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, mulțumindu-i pentru lucrarea multilaterală pe care a desfășurat-o în această calitate. „Activitatea noastră — a spus între altele I. P. S. Sa — a primit un nou avînt prin instalarea P. S. Episcop-vicar Visarion. Am fost de la început inimă la inimă, suflet la suflet, „ca doi frați într-o tulpină, ca doi ochi într-o lumină”, cum zice poetul, și am condus nu numai din Centrul arhiepiscopesc treburile administrative și de îndrumare, ci am mers împreună pe teren în parohii, P. S. Sa fiind prezent în mijlocul preoților, în mijlocul credincioșilor”.

A vorbit apoi P. S. Episcop Visarion, care mărturisește simțăminte care îl încearcă în aceste clipe de „rămas bun”, spunînd printre altele: „Exprim cuvinte de aleasă prețuire și de recunoștință I. P. S. Părinte Mitropolit Nicolae și, așa cum a spus I. P. S. Sa, această plecare nu este o despărțire, ci este prilej de o și mai mare colaborare, atît la sinoadele comune ale Mitropoliilor Ardealului și Banatului cît și în alte probleme din cadrul Bisericii noastre strămoșești”. Adresîndu-se I. P. S. Mitropolit Nicolae, P. C. vicar Tr. Beleşcu, P. C. consilieri și profesori, preoților și credincioșilor din Arhiepiscopie, P. S. Episcop Visarion arată că „de la toți îmi iau un rămas bun, exprimînd mulțumirea și recunoștința mea tuturor pentru concursul pe care l-am primit și pentru dragostea ce mi s-a arătat”.

Cu prilejul acestui eveniment, I. P. S. Mitropolit Nicolae a oferit în aceeași zi la reședința mitropolitană un dejun, la care, alături de înalții Ierarhi, au participat și alte persoane oficiale.

Solemnitatea instalării P. S. Episcop Visarion în fruntea Eparhiei Aradului a avut loc Duminică, 26 august 1973.

Sf. Liturghie arhierescă a fost slujită cu acest prilej în Catedrala episcopală din Arad de I. P. S. Teoctist, Mitropolit Olteniei, I. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului și P. S. Episcop Vasile al Oradiei, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi din toate Eparhiile transilvănene. Din partea Arhiepiscopiei Sibiului, din soborul slujitor au făcut parte: P. C. vicar Tr. Beleşcu și P. C. diaconi Gh. Papuc și C. Voicu. Erau de față I. P. S. Mitropoliți Nicolae al Ardealului și Nicolae al Banatului, P. S. Roman Ialomîțeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, delegat al P. F. Părinte Patriarh Justinian, șefi de Culte și alți invitați de seamă.

Departamentul Cultelor a fost reprezentat de Domnul vicepreședinte Gheorghe Nenciu.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, după citirea Gramatei de instalare, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului înmînează P. S. Episcop Visarion cîrja episcopală

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a rostit apoi un cuvînt legat de evenimentul pe care îl relatăm, în care a făcut un scurt istoric al Episcopiei Aradului, cu adînci rădăcini înfipte în veacurile trecute, precum și o prezentare a situației de astăzi a Eparhiei. Adresîndu-se P. S. Episcop Visarion, I. P. S. Sa a spus printre altele: „Sînteți urmașul unui lung șir de vlădici, care au ținut mereu aprinsă pe meleagurile Aradului flacăra iubirii de Dumnezeu și de popor...”

Eparhia încredințată spre conducere își deschide larg brațele spre a vă primi cu dragoste. Veți arhipăstori peste protopopiate, parohii, mănăstiri și schituri, în ținuturile Ineului, Zaran-

dului Bradului și Hunedoarei toate vetre de autentică trăire ortodoxă și românească. Protopopii, preoții, călugării și credincioșii de azi sînt urmașii unor ilustre figuri din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat... Acestea sînt locurile și aceștia sînt eparhioții Prea Sfinției Voastre de azi înainte. Fiți mîndru de toate și toți, cu deosebire fiți pe măsura vredniciei lor. Îndatoririle ce vă așteaptă... o să le împliniți dacă, întemeiat pe învățătura Sfintei noastre Biserici veți avea ochii larg deschiși asupra realităților vieții, căutînd să cunoașteți sigur și amănunțit starea preoțimii și a credincioșilor. Plecîndu-vă urechea la bătaia inimii lor, veți afla desigur cît de mult țin ei la unitatea în cadrul națiunii și a Statului, la unitatea din cadrul Bisericii strămoșești. Fără îndoială veți fi înșivă cel mai fervent promotor al acestei unități atît de scumpă nouă tuturor”.

În numele consiliului Eparhial și Adunării Eparhiale, al clerului și credincioșilor din Eparhia Aradului, în continuare a luat cuvîntul P. C. vicar Gh. Găvășdan, care a făgăduit că toți cei care în numele cărora vorbește vor da tot sprijinul cu întregul lor devotament noului lor Ierarh.

P. C. Sa a mulțumit apoi I. P. S. Mitropolit Teoctist care i-a păstorit peste 10 ani și care „a tras brazdă adîncă în ogorul credinței, a semănat sămînța cea bună, a semănat dragoste față de Biserică și neam”, precum și I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, care a condus Eparhia Aradului în cele 6 luni de sedis-vacanță.

A vorbit apoi P. S. Episcop Visarion, care mărturisește că, sprijinindu-se pe lucrarea înaintașilor se va strădui ca în conlucrarea cu preoții și cre-

dincioșii din Episcopia Aradului să răspundă așteptărilor Sf. Sinod ca și Conducerii Patriei noastre.

„Valoroase și nenumărate sînt — spune între altele P. S. Sa — exemplele pline de lumină ce mi le oferă istoria Episcopiei Aradului și a ierarhilor ei, ca, urmînd pilda lor, să pot sluji și eu cu aceeași rîvnă binecuvîntata Biserica strămoșească Ortodoxă Română, poporul și țara noastră scumpă...”

Îmi stă la inimă și o consider ca o înaltă și sfîntă îndatorire de a păzi ca lumina ochilor și de a o face, zi de zi, tot mai vie și mai lucrătoare unitatea spirituală și bisericească ortodoxă încadrată în unitatea de nezdruccinat a poporului român și a statului nostru”.

La ieșirea din Catedrală — preoții și credincioșii arădeni au făcut o caldă primire noului lor arhipăstor.

A urmat o agapă festivă la reședința episcopală la care au luat cuvîntul: P. S. Roman Ialomîțeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, I. P. S. Teoctist, Mitropolit Olteniei, P. S. Vasile, Episcopul Oradiei, Em. Sa Papp Laszlo, Episcopul reformat Oradea, Em. Sa Albert Klein, Episcopul Bis. Evangh. C.A. Sibiu, Mons. Francisc Olab, protopop rom.-catolic Arad, Domnul Lerner Baruch, rabin Arad, P. C. rector Is. Todoran, Sibiu, Domnul Dr. Miron Tabic, deputat Eparhial, P. C. prof. Onisie Moraru, Cluj.

A vorbit de asemenea Domnul Ladislau Komlody, vicepreședintele Comitetului executiv al Consiliului Popular Județean Arad, precum și Domnul Gheorghe Nenciu, Vicepreședintele Departamentului Cultelor.

Tuturor a răspuns P. S. Episcop Visarion al Aradului.

Întru mulți și rodnici ani, Prea Sfințite Părinte!

Rînduieli străbune

Cei mai fideli și deplini cunoscători cronicari ai minunatelor noastre meleaguri sînt, desigur, Munții Carpați. De aceea, dacă ar avea pană, Carpații noștri ar scrie, credem, una dintre cele mai mărețe și bogate istorii pe care un popor a putut s-o aibă vreodată; ar scrie despre faptele minunate ale poporului român, născut și crescut în sînul și la poalele acestei cetăți uriașe; ar scrie acești munți despre ceea ce numai Cel de Sus și ei știu, iar cronicile cele aievea n-au avut răgazul să înregistreze din cauza multelor bejenii care s-au abătut asupra oamenilor acestor locuri în decursul bimilenarei lor istorii. Dacă Carpații noștri ar avea grai, atunci ei ar povesti o poveste adevărată, cum poate puține sînt pe lumea asta, o poveste despre un popor care s-a luptat din răspuțeri să supraviețuiască și să nu fie înghițit de valurile de tot felul care s-au ridicat amenințătoare asupra sa; ar povesti despre felul cum totuși, în aceste condiții vitrege, acest popor a creat monumente văzute și opere spirituale care-i fac și îi vor face mereu o nespasă cinste; ar povesti despre legătura strînsă dintre acești munți unde, adesea, acest popor s-a văzut nevoit să se adăpostească, căci numai în felul acesta s-a putut naște zicala care arată că „codru-i frate cu românul”.

Carpații ar mai povesti încă și de cîntecele poporului nostru, de doinele sale neîntrecute, la al căror auz chiar și acești munți își vor fi înmuaiat inima lor de stîncă, deși pădurile și izvoarele Carpaților sînt de neînlocuit în plămada doinelor și baladelor noastre; ar mai povesti de legăturile multe care au existat între frații de pe ambele versante, de sprijinul pe care și l-au dat prin acele sute și mii de „vâmi ale cucului”, cît și despre durerile, dar și despre bucuriile, puține cite vor fi fost, ale fiilor acestui pămînt românesc, iar cînd vorbim de acest lucru gîndul ne duce și la nedeile, care împodobeau ca o salbă arcul imens al Carpaților românești.

Nedeile erau, după cum știm, niște rînduieli vechi, străbune, cînd, la anumite soroace, la anumite sărbători din cursul verii, la Sfinții Apostoli Petru și Pavel, dar mai ales la Sf. Ilie, românii de pe ambele laturi ale Carpaților se adunau în poieni de munte, uneori de la mari depărtări, pentru a face schimb de produse, pentru a pune la cale căsătorii, pentru a se întări unii pe alții, pentru a se ruga împreună, căci existau rugăciuni ale „nedeii”, și, desigur, pentru a se bucura împreună. Inima acestor rînduieli era de bună seamă ciobanii, prietenii de totdeauna ai munților, care coborau mai rar „la sat”, dar care, prin

aceste obiceiuri, au încercat să aducă „satul” la „deal”.

Despre o astfel de nedeie frumos ne vorbește și Ioana Postelnicu, în romanul său: „Plecarea Vlașinilor”, nedeie care se ținea în „Poaiana Muierii”, undeva în Munții Cibinului, la Sf. Apostoli Petru și Pavel, cînd era o dublă sărbătoare pentru fetele și nevestele ciobanilor, care urcau din ajun cu dăsgii încărcate de bunătăți dar și de mărțuri, pe care să le schimbe cu altele aduse nu numai din părțile Sibiului, ci și „dinspre Lotru, Rîureni și Slatina”. „Cînd întîile sulițe ale soarelui — spune autoarea — înțepau bolta făcîndu-și loc prin țaria ei nepipăită, marfa era înșirată. Oale și ucele, ploști și pieptare, cojoace, opinci, nojițe, curele, căpește, șerpare și pălării, căciuli, topoare, seceri, saci cu grîu și ovăz, cu cucuruz și fasole, chiper și paprică, burdufe de oaie umplute îndesat cu brînză, boțuri de unt, barbințe cu miere, lînă dărăcită sau în caier, țoale și straie, pănură albă și neagră.”

Multe urme, multe numiri pe care le întîlnim de-a lungul Carpaților ne amintesc despre aceste nedeie, iar ecouri ale acestor frumoase rînduieli, venite din îndepărtata istorie a poporului român, le avem pînă în zilele noastre și este foarte bine că orînduirea noastră de stat le acordă toată atenția. Căci ce altceva este vestita nedeie de pe „Găina” din Munții Apuseni? Urmele lor apoi le găsim reînviolate în preajma Sf. Ilie în părțile Branului, Săcelele Brașovului și în alte părți.

O astfel de manifestare a fost și „Nedeia mocănească”, cum a fost intitulată de organizatori, care a avut loc în Covasna, în prima Duminică din luna august a. c.

„Scena” a constituit-o frumoasa poiană care se întinde pe aproape un km la poalele bătrînei cetăți dacice, ale cărei urme se mai văd și astăzi, cetate care străjuiește această localitate. Au coborît la „nedeie” și în acest an ciobani din Carpații de curbură, de la stîncile din Zîrna, din Chișoara, de care sînt legate o seamă de legende cu niște balauri care ar fi fost cîndva și unde, în pîrlitura de sub Lăcăuț, se putea vedea pînă nu de mult o adîncitură ca un fel de puț adînc, în jurul căreia s-au ținut aceste legende; au coborît din muntele Goru, unde se poate vedea ursul ziua în amiaza mare, din Giurgiul haiducului Martac, din Cupanul și Cupănelul, din Dealul Frumos și Dealul Bătrîn, din Slobodul și Coriu, din Tomoșoiu și Ciucirul, și de pe la alte stîni

(Continuare în pag. 4)

† Protopop stavrofor Ioan Pop

În ziua de 13 iulie 1973, după o scurtă suferință, s-a stins din viață pe neașteptate părintele Ioan Pop, protopop stavrofor, vicarul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, în vârstă de 52 de ani.

Adormitul în Domnul s-a născut în anul 1921, dintr-o vrednică familie de țărani, în comuna Idicel-Pădure, jud. Mureș. Studiile secundare le-a urmat la Gherla, iar cele teologice la Academia Teologică din Cluj, luându-și licența în Teologie la fostul Institut teologic de grad universitar din Cluj. În anul 1946, după ce s-a căsătorit cu tânăra Lucia Nicola, fiică de preot, a fost hirotonit întru preot, de episcopul și mitropolitul de mai târziu, Nicolae Colan.

Păr. Ioan Pop a funcționat ca preot în parohia Zimbor, jud. Sălaj, apoi ca preot la parohia I din orașul Aiud, iar în 1964 a fost numit director al Școlii de cântăreți bisericești și Seminarului teologic din Cluj, unde a funcționat până în anul 1971, când i s-a încredințat postul de vicar al Eparhiei Clujului.

În toate funcțiile pe care le-a avut, adormitul în Domnul a desfășurat o activitate neobosită, dovedind alese calități de preot, pedagog și bun chivernisitor al bunurilor bisericești. De asemenea, adormitul în Domnul a fost un soț și părinte model, dând împreună cu soția o aleasă educație celor doi fii ai lor.

Slujba înmormântării a avut loc în ziua de 16 iulie 1973, la orele 14, în biserica catedrală, fiind oficiată de I. P. S. Sa Arhiepiscopul Teofil al Clujului și P. S. Sa Episcopul Vasile al Oradiei, înconjurați de 12 preoți și doi diaconi, în fața unei mari asistențe, fiind prezente numeroase delegații ale autorităților locale și ale Bisericilor protestante din Cluj. După terminarea prohodului, au elogiat personalitatea dispărutului: I. P. S. Sa Arhiepiscopul Teofil al Clujului, P. S. Sa Episcopul Vasile al Oradiei, P. C. Traian Belasçu, vicar arhiepiscopesc, în numele Arhiepiscopiei Sibului; dr. Erdő János, vicar unitarian, în numele Bisericilor protestante din Cluj; P. C. dr. Pop Carol, protopop, în numele protopopiatelor din Arhiepiscopia Clujului; P. C. Stanciu Augustin, consilier arhiepiscopesc, în numele Centrului eparhial; P. C. Ioan Brie, director, în numele Seminarului teologic din Cluj, și P. C. Simu Gheorghe, paroh.

Biserica Humor

(Urmare din pag. 2)

Pictura de pe peretele nordic, din păcate, din pricina intemperiilor este în mare parte ștearsă. Se pot observa totuși fragmente din: Acatistul Sf. Mucenic Gheorghe, Arborele lui Ieseu, două coloane de filozofi din vechime și figura starețului Paisie.

Suprafața dinspre vest a bisericii este acoperită în întregime cu scena Judecării de apoi. Pe fațada de sud, în dreptul pronaosului, apar cele 24 scene ale Imnului Acatist, Soborul Fecioarei, Asediul Constantinopolului, Rugul în flăcări etc.

În scena Asediul Constantinopolului, zugravul ne prezintă asedierea fostei capitale bizantine de către persi în anul 626. În imaginea respectivă, în locul persilor ne apar turcii. Între apărătorii cetății se află și un călăreț cu numele de Toma, care aruncă o lance spre comandantul turcesc. Potrivit unor păreri acest călăreț „ar fi personificarea zugravului care a executat picturile de la Humor“.

Pictura interioară se desfășoară, în general, potrivit normelor stabilite de demult în Biserica Ortodoxă.

În afară de picturile cu caracter religios, la biserica Humor întâlnim tablourile votive care sînt adevărate documente referitoare la costumele din epoca în care ea a fost zidită.

În naos, în partea dreaptă (privind spre altar), zugravii moldoveni au pictat familia domnească: „Petru Rareș, purtînd pe cap coroana de aur cu mici ramuri; el are fața rotundă, barba tînă, părul lung; veșminte arhieresti bogate îl acopăr. Elena Doamna apare de o frumusețe rară sub aceeași coroană măreață, în haine de brocart de aur pe fond verde“. În încăperea mormintelor (la sud), deasupra mormîntului marelui logofăt Teodor Bubuiog, ctitorul bisericii „îmbrăcat într-o haină galbenă cu brandenburguri albastre; pe pe-

Sicriul cu rămășițele pămîntești ale defunctului a fost depus în cimitirul central din Cluj, iar în fața mormîntului deschis au vorbit: P. Cuv. arhim. Justinian Chira, starețul Mănăstirii „Sf. Ana“ din Rohia, și P. C. Sălăgean Alexandru, preot în comuna natală a defunctului.

Prin trecerea la cele veșnice a părintelui Ioan Pop, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului pierde nu numai pe unul dintre cei mai deștoinici și devotați slujitori ai săi, ci și un preot de o aleasă vocație, care a servit Biserica cu elan, abnegație, competență și devotament în toate funcțiile care i s-au încredințat.

Amintirea să-i fie veșnică și memoria binecuvîntată!

Asistent

Mănăstirea Căldărușani

Este îndeobște cunoscută grija pe care o are Statul și Biserica pentru repararea, restaurarea și înfrumusețarea mănăstirilor, declarate monumente istorice.

Amintim între ele Mănăstirea Căldărușani, din jud. Ilfov, ctitorie a domnitorului Matei Basarab. Între anii 1950—1958, prin ajutoarele primite din partea statului și prin grija Preafericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, mănăstirea a căpătat frumusețea ei originală, măreția pe care i-o dase marele ei ctitor. Spațiile interioare au fost distribuite în spiritul cerut de un monument de artă și arhitectură contemporană. S-au creat săli pentru muzeul mănăstirii și pentru colecțiile de artă prețioase: veșminte bisericești, icoane pe lemn, dintre care opt ale lui Grigorescu, pinacoteca și sala „Matei Basarab“.

Arhim. Veniamin Nicolae, starețul mănăstirii, a pus în valoare, într-un mod ingenios și științific, toate aceste comori, care fac mănăstirea tot mai mult căutată de vizitatori din țară și străinătate.

Deosebit de acesta, a tipărit în acest an o interesantă monografie a Mănăstirii Căldărușani în care, pe lângă istorie, a expus o seamă de obiecte de preț din colecția mănăstirii.

Monografia e o lucrare deosebit de instructivă și atrăgătoare, care face cinste autorului. Lucrarea are rezumate în limbile: franceză, germană, italiană, engleză și rusă.

C.

Rînduieli străbune

(Urmare din pag. 3)

din părțile Penteleului, ale Siriului și pînă ale Ciucașului.

Dar poiana de care am amintit era plină nu numai de localnici, îmbrăcați în bătrîneștile noastre straie, ci erau de față cetățeni din satele din jur, români și secui, din părțile Brașovului, ale Buzăului și Vrancei, turiști din țară și de peste hotare.

S-au depănat cu acest prilej vechi datini de nuntă, de la „bărbierit“ pînă la „colăcerie“ sau cerutul miresei și desigur încă multe alte obiceiuri, pline de frumusețe și cuminenție. Busuiocul, păpușile din caș, plăcintele cu brînză și bulzele ciobănești au avut în această zi o mare căutare. N-au lipsit de asemenea brîușorul, bătuta, mînioasa, oița, hora sîntiliei și alte jocuri populare specifice locului, precum și trînteles ciobănești și întrecerile cu cai, adevărate manifestări sportive.

Am socotit potrivit să încreștăm aceste cîteva rînduri despre nedeile noastre și în special despre „nedeja“ ciobanilor din Covasna, pentru a ne reaminti de încă una din multele, frumoasele și plinele de lumină rînduieli rămase de la vrednicii noștri înaintași — rînduieli pe care noi, cei de astăzi, avem datoria a le cultiva și a le transmite mai departe — dar și pentru a avea mereu la suprafața minții marele adevăr că poporul nostru, deși a fost strîmtoare în multe chipuri, n-a avut totuși ca preocupare de căpetenie grija de a făuri arme ucigătoare, ci a creat altfel de „arme“, a creat mijloace care să ridice, să înobileze făptura noastră, să facă din om, mai om.

Gb. Papuc

CIBINIUM '73

(Urmare din pag. 1)

(1810—1881) în satul său natal Fofeldea, județul Sibiu, operă a sculptorului Nicolae Pascu din București, al lui Cornel Medrea în comuna natală Miercurea Sibului, autor Ada Geo Medrea; sculptura „Belșug“ la Ocna Sibului, iar Duminiță, 19 august a. c. — busturile poetului patriot Andrei Mureșianu (1816—1863) și al marelui vlădică Andrei Șaguna (1809—1873) majestos ca un patriarh — cum îl vedea la timpul său luceafărul poeziei noastre, Mihail Eminescu, care l-a cunoscut personal — operă valoroasă a sculptorului transilvănean, Mihai Coșan.

Din partea Centrului arhiepiscopesc Sibiu la această festivitate, care a avut loc în parcul Astra din Sibiu, unde a fost așezat bustul în cauză, au participat: P. C. vicar Tr. Belasçu, P. C. prof. D. Călugăr și P. C. prot. N. Todor.

Despre personalitatea poetului A. Mureșianu un dens cuvînt a rostit prof. Maria Fanache, președinta Comitetului județean de cultură și educație socialistă, iar despre mitropolitul Șaguna o documentată expunere a făcut prof. Mihai Sofronie, cercetător la muzeul Brukenthal, expunere care va apare în rezumat, și în gazeta noastră.

Cu prilejul festivalului s-a făcut de asemenea un popas în Avrigul lui Gheorghe Lazăr, unde s-a vizitat Muzeul etnografic și punctul memorial Gh. Lazăr, admirîndu-le deopotrivă. Explicațiile au fost date de către dascălul comunei Dl. Vasile Răduțiu, care a făcut o adevărată lecție de istorie, atît la monumentul marelui dascăl de școală românească, cît și la mormîntul din cimitirul vechii bisericești, citind cu glas tare inscripția în litere chirilice de pe piatra funerară și răvașul de pe lespedea ce acoperă mormîntul, lăsat de un elev al lui Gheorghe Lazăr, care e atît de semnificativ: „Precum Hristos pe Lazăr din morți a înviat așa tu România din somn ai deșteptat.“ Acesta a fost călduros felicitat de oaspeți între care se afla și P. C. vicar Traian Belasçu, reprezentantul I. P. S. Sale, Mitropolitul nostru Nicolae al Ardealului.

De la Avrig, caravana festivalului s-a îndreptat spre Cîrșoara, locul de naștere al vestitului cioban, Badea Cîrșan, unde s-a vizitat complexul muzeal comunal nou amenajat și s-a deschis casa țărănească, clădită după cel mai vechi model din birne și acoperișul de paie, precum și expoziția de etnografie din zonă.

Cibinium '73 a însemnat deci o puternică și semnificativă manifestare a forțelor artistice ale acestei părți de țară, a însemnat un nou prilej de cinstire a unor bărbați de seamă din trecutul nostru istoric și cultural, a însemnat un aport la strădaniile poporului nostru de înălțare spre mai frumos și mai bine.

N. D. G.